

PÄÄJOHTAJA KIVIALHON TARKASTUSMATKA.

Valoisimmaksi huipputilaisuudeksi muodostui kaikkialla Pääjohtaja Kivialhon seurueineen tekemä tarkastusmatka piirin kaikkiin toimipaikkoihin joulukuun alkupäivinä.

Jo pelkkä tosiasia, että pankin Pääjohtaja saattoi ja tahtoi riistäytyä irti jokapäiväisistä, tärkeistä tehtävistään lähteäkseen vierailemaan haarakonttoreihin, kuuluu, kuten tunnettua, suuriin harvinaisuuksiin. Nyt olimme tilaisuudessa iloitsemaan hänen läsnäolostaan piirissämme koko viikon ajan. Vaikka hyvin ymmärsimme, että äsken valloitettu alue kaikkine mielenkiintoisine nähtävyyksineen yhtä paljon kuin pankkiasiat ja toimipaikat olivat houkuttelleet Pääjohtajan tähän matkaan, totesimme kuitenkin, että hän uhrasi siksi huomattavan osan ajastaan tutustuakseen työhömmä ja touhuumme, että meillä oli täysi syy olla iloisia siitä, että meidätkin huomattiin, vaikka emme osaneetkaan pukea tunteitamme sanoiksi niin kuin olisimme tahtoneet.

Joka tapauksessa on syytä merkitä muistiin matkan vaiheet niin pitkälti kuin saatoimme suoraan seurata niitä, eli sen ajan, jonka itse yhtenä sen jäsenenä sain seurata retkikunnan mukana.

Matkaa valmisteltiin jo useita viikkoja etukäteen ja siihen osallistui Pääjohtaja Kivialhon lisäksi pankin

puolesta Tampereen konttorin johtaja Sakari Sahrakorpi, valtuuttakamreeri P. O. Hällsten sekä autonkuljettajana vahtimestari Lehto ja pankin ulkopuolelta isäntänä kapteeni J. Jahnukainen Itä-Karjalan Sotilashallinto Esikunnasta. Itse seurasin mukana niin kauan kuin retkikunta liikkui johtamani konttorin toimialueella.

Kuljetusvälineenä toimi koko ajan pankin oma auto, joten saatoimme järjestää aikataulumme mieleemme mukaan ja viipyä eri paikoissa sen verran kuin katsoimme parhaaksi. Etukäteen oli kyllä suurin piirtein laadittu aikataulu koko matkaa varten ja sen mukaan tilattu huoneita yöpymistä varten, mutta vaikka suunnitelmat matkalla muuttuivatkin, ei tämä haitannut, sillä onnistuimme aina järjestämään yösijoja sen mukaan kun niitä tarvittiin. Myös ruokailla saimme säännöllisesti; Aunuksen alueella Sotilashallintoesikuntien vieraina.

Matka olisi ollut kaikin puolin miellyttävä, ellei ankara pakkanen olisi tullut jonkun verran huvimatkan tunnelmaa häiritsemään. Muita se ei niin paljon koskenut, mutta minä, joka jouduin mukaan keveissä kesävarusteissa, sain sen vuoksi kärsiä vilua varsinkin Aunuksessa ja Äänislinnassa ollessamme. Näin jäi minulta osa sivuretkistä tekemättä ja muistelmani ovat sen takia suppeammat kuin mitä olisivat voineet olla.

Joulukuun 2. päivänä kello 15 jälkeen odotimme retkikuntaa Sortavalaan, mutta lumiesteiden ja iljanteen viivyttämänä tuli se perille vasta useita tunteja myöhemmin.

Pian saapumisensa jälkeen suoritti Pääjohtaja seurueineen pintapuolisen tutustumiskäynnin kaikissa huoneissa pankin talossa. Herroilla oli kuitenkin nälkä matkan jälkeen, joten he eivät viipyneet kauan pankissa. Päivällistä menimme syömään Itä-Karjalan Osuusliikkeen ravintolaan käytyämme sitä ennen viemässä matkatavarat N.N.K.Y:n Hospitsiin, jossa oli varattu huoneet yöpymistä varten.

Esivalmistelujen mukaan oli seuraava ateria järjestetty Pitkärannassa nautittavaksi. Oli tarkoitus toimittaa tarkastus siellä seuraavana aamupäivänä sekä jatkaa vielä sa-

mana päivänä valtakunnan vanhan rajan yli Aunukseen, missä majoitus oli järjestetty. Tässä oli ohjelmaa yhdeksi päiväksi niin paljon, että matkamiehet istuttuaan koko päivän autossa verrattain aikaiseen vetäytyivät takaisin Hospitsiin ollakseen aamulla virkeitä ja levänneitä uutta taivalta varten. Suunniteltu uusi käynti pankissa aterian jälkeen jäi näin ollen tekemättä ja kahvi siellä juomatta sillä kertaa.

Lähtö tapahtui sitten aamulla kello 9 maissa ja reitti kulki monien taistelukenttien läpi Läskelän ja Impilahden kirkonkylän kautta Pitkärantaan. Matkalla kerroin mitä tiesin edellisen sotakesän tapahtumista eri paikoissa ja kapteeni Jahnukainen täydensi kuvausta, milloin hän oli minua paremmin selvillä tapahtumista. Lumi peitti maan, joten moni yksityiskohta, joka olisi valaissut tapahtumain kulkua, jäi näkemättä. Kuitenkin osoittivat raunioituneet talot ja silvotut metsät, missä rajuimmin oli oteltu.

Kello 11 tulimme Pitkärannan Pusunsaarelle ja pysähdyimme tehtaan konttorin eteen, missä Sacklén oli meitä vastassa. Kävimme sisään tutustumaan asioimiston oloihin ja toimittamaan joulukuun kassantarkastuksen. Nyt vasta sainme selvän kuvan siitä, kuinka pienissä oloissa pankki täällä työskenteli, sillä vaikka meitä ei ollut enempää kuin kuusi miestä matkassa, kaikille ei riittänyt edes istumapaikkaa.

Itse aloitin heti kassan laskemisen, ettei sen takia tarvitsisi lykätä matkan jatkamista ja Pääjohtaja antoi Sacklén'in selostaa itselleen mitä asioimiston asioista ja oloista oli kerrottavaa tutustuen samalla asioimiston kirjantalon sekä merkiten muistiin tilastollisia tietoja ja muuta häntä kiinnostavaa.

Huomasin pian, että ehtiäkseni tarkastaa kassan huolellisesti minun oli luovuttava toiveista päästä mukaan lounaalle, joka meitä odotti, joten kehoitin herroja menemään syömään sillä aikaa kuin minä laskin rahoja. Toinen syy tähän kehoitukseen oli se, että huone oli siksi täynnä ihmisiä, ettei asiakkaita voinut kunnolla palvella, jos sattuisivat juuri silloin saapumaan. Myös häiritsi ihmisten paljous ja pu-

heen surina omaa tarkastustyötäni, joten olin tyytyväinen, kun he lähtivät Sacklén'in johdolla upseeriruokalaan. Kun tämä oli verrattain kaukana pankista, tarjoutui herroille hyvä tilaisuus kävellessään tutustua Pitkärannan nähtävyyksiin.

Heillähän oli Sacklén'issa hyvä opas ja minulle olivat paikat jo ennestään tuttuja, joten en katsonut menettäväni mitään, vaikka en voinutkaan seurata mukaan. Ikävämpi oli aterian jääminen minun puolestani nauttimatta, mutta olinhan tottunut epäsäännölliseen ruokailuun, joten ei sekään asia saattanut rauhaani häiritä.

Näin sainkin työni valmiiksi ja tarkastusinventarion kirjoitetuksi juuri ajoissa ja olin valmis jatkamaan matkaa, kun herrat palasivat. Ennen lähtöä otettiin muutama valokuva muistoksi käynnistä ja hyvästeltämme Pitkärannan ryhmän olimme jälleen menossa uusia seutuja katsomaan pitkin Laatokan rantaa itään päin.

Reitti vei nyt Salmin ja Viteleen rajan yli ja Vitelessä pysähdyttiin piiriesikunnan eteen. Siihen kävimme tutustumassa ja siellä meille tarjottiin kahvia ennenkuin jatkoimme Tuuloksen kautta Aunuksen kaupunkiin. Pitkin matkaa olimme tilaisuudessa ihmettelemään asumusten harmaata yksitoikkoisuutta ja ilmeistä köyhyyttä, joka ei muuttunut sanottavasti vaikka tulimmekin tiheämpään asutukseen Aunuksen joen varrelle ja Alavoisten kylään, eikä se sanottavammin parantunut edes itse Aunuksen kaupungissa. Maisema oli muuttunut vähitellen Laatokan-Karjalan kumpuisista metsistä Aunuksen aukeaan tasankoon ja tullut aina vain yksitoikkoisemmaksi.

Aunuksessa ajoimme suoraan asioimistoon, jossa väriikki Terämaa tervehti meitä ja opasti meidät majapaikkaamme Vako Oy:n hotelliin.

Illan vietimme pankin piirissä ja nautimme siellä iltateen. Sillä aikaa kun toimitin tehtäviini kuuluvan kassantarkastuksen Pääjohtaja tutustui pankin paikalliseen toimintaan ja paikallisiin oloihin yleensä, joista hän aikaisemmin oli saanut jonkun verran harhauttavan käsityksen. Paikkakunta o-

soitautui vilkkaammaksi ja pankkitoiminta laajemmaksi kuin olisi voinut odottaa.

Nyt, kun hän oli itse tutustunut kahden asioimiston toimintaan, katsoin tilaisuuden sopivaksi antaa Pääjohtajan luettavaksi jäljennöksen siitä ehdotuksesta, jonka olin laatinut Johtokunnalle, mutta joka ei vielä ollut saapunut perille ennen retkikunnan lähtöä Helsingistä. Hän oli nyt saanut omin silmin ja korvin vahvistusta niihin havaintoihin, joita olin kirjoituksessani tuonut esille ja epäilemättä hänen kokemuksensa tällä matkalla suuresti vaikuttivat Johtokunnan lopulliseen päätökseen ehdotukseni suhteen pankkiolojen uudesta järjestämisestä Sortavalan piirissä.

Sinä iltana saimme kaikki "viralliset" asiat selvitettyiksi asioimistossa ja seuraavana päivänä jäi aikaa tutustua kaupungin ja sen ympäristön nähtävyyksiin. Kapteeni Jahnukaisella oli näet virka-asioita hoidettavana ja ne veivät koko aamupäivän. Tämä aika oli käytettävä mahdollisimman hyvin ja siihen ei voitu ajatella parempaa tapaa kuin kiertää paikasta toiseen ja tutustua niin hallinnollisiin kuin taloudellisiinkin laitoksiin.

Nähtävää olikin paljon ja mielenkiintoista, jonka tarkempi selostaminen kuitenkin ei kuulu tämän kertomuksen puitteisiin. Mainitsen kumminkin, että ennen aamiaista tutustuimme erääseen "Budjonnyi"-nimiseen yhteistalouteen (kolhoosiin), jossa tutkittiin tallit ja navetat y.m., edelleen postiin ja puhelinkeskukseen, sähkölaitokseen, lastensairaalaan ja synnytyslaitokseen, sosiaalihuoltokansliaan ja työtupaan.

Aamiaisen aikana saimme kutsun saapua kansakoulun avajaisiin, jossa Pääjohtajamme vanhana koulumiehenä ja pääkaupunkimme kansakoulujen johdon edustajana piti puheen ja toi varsinaisen Suomen kansakoululaisten tervehdyksen Aunukselaisille.

Koululta lähdettyämme saimme tietää, että meille vielä oli varattu tilaisuus tutustua äsken valmistuneeseen korsukylään Nurmoilassa. Tätä harvinaista tilaisuutta emme tietystikään jättäneet käyttämättä, vaikka henkilökohtaises-

ti jäinkin pois antaakseni vänrikki Terämaan osallistua retkeen. Päätökseeni vaikutti myös se, että pakkaneen oli kiristymistään kiristynyt enkä tahtonut ohuissa kesävarusteissani lähteä palelemaan, vaikka käynti olikin matkan ehkä mielenkiintoisimpia etenkin kun rintamaosan komentava kenraali itse oli meikäläisiä tervehtimässä.

Terämaan poissa ollessa hoidin hänen tehtäviään ja kello 15 aikaan olin valmis liittymään taas seuraan, kun se palasi Nurmoilasta jatkaakseen matkaa Äänislinnan suuntaan ensimmäisenä tavoitteena Prääsä, jossa päivällinen oli meitä odottamassa Sotilashallintoesikunnassa.

Harvoin on semmoisella nautinnolla käyty sisään lämpimään huoneeseen ja istuttu katetun pöydän ääreen kun tänä joulukuun neljäntenä päivänä harvinaisen kylmän matkan jälkeen. Kun lisäksi ruoka oli hyvää ja isäntä perin hauska, oli nautinto niin täydellinen, että oli vaikea irtaantua mukavuudesta suorittamaan viimeistä osaa matkasta Äänislinnaan. Tehtävä se kuitenkin oli eikä vahvan aterian jälkeen pakkaneenkaan enää tuntunut niin jäätävältä kuin aikaisemmin. Ei silti voi kieltää, ettemme hyvin mielellämme olisi astuneet sisään taas, kun pankin eteen oli päästy Äänisjärven rannan metropoolissa.

Äänislinnaa varten oli päätetty varata runsaasti aikaa, eikä niin ollen saapumisiltana ryhdytty mihinkään virallisiin tehtäviin vaan vietettiin hauska ilta asioimiston esimiehen huoneessa siirtäen vakavammat asiat seuraavaan päivään.

Joulukuun viidentenä päivänä toimitin kassatarkastukseni ja pidin seuraan kamreeri Hällsten'ille, joka sairasti vatsatautia eikä voinut liikkua ulkona muitten kanssa. Itse pysytelin sisällä taaskin ankaran pakkasen tähden, joka tuntui yhä yltyvän.

En liioin seuraavanakaan päivänä liikkunut ulkosalla ennenkuin illalla, jolloin kylmyydestä huolimatta osallistuin itsenäisyyspäivän iltajuhlaan teatterissa, johon kapteeni Jahnukainen ansiosta saimme kutsukortit.

Näin ollen en ollut mukana, kun retkikunnan muut jä-

senet liikkuvat kaupungilla tutustumassa muun muassa yliopistoon, "Kuusisen hallituspalatsiin", entiseen G.P.U:n taloon, Äänisen tehtaisiin, sotasaalisvarastoon ja muuhun. Sen verran olin kuitenkin mukana, että saatoin näyttää Pääjohtajalle tontin, jonka olin aikaisemmilla käynneilläni katsonut sopivaksi pankin tulevaksi toimipaikaksi.

Se oli aivan lähellä asioimistoa Karl Marx'in kadun länsipäässä ja siis hyvin lähellä luonnollista hallinnollista keskustaa ja muutenkin hauskalla ja hyvällä paikalla. Tietysti oli vielä ennenaikaista varata tonttia, mutta paikka oli siksi houkutteleva, etten voinut olla näyttämättä sitä tulevaisuuden varalle.

Luonnollista on, että Pääjohtaja tutustui perinpohjaisesti pankille varattuihin huoneisiin ja yleensä kaikkiin mikä pankkiin ja pankkiasioihin kuului. Paljon keskusteltiin kaupunkia ja sen ympäristöä koskevista suunnitelmista ja mahdollisuuksista niin myös koko uuden alueen tulevaisuudesta, josta kapteeni Jahnukainen saattoi antaa erinäisiä viitteitä.

Itsenäisyyspäivänä istuimme taas kapteeni Strählmann'in työhuoneessa juttusilla minun odotellessani puhelua Sortavalaaan, josta Herttuainen oli saanut luvan lähteä äitiään noutamaan Mikkelistä ja koko pankki oli naisvirkkailijain hoidossa. Kun puhelu tuli ja parast'aikaa odotin vastausta, kuului sivusta viesti: "Ilmoittakaa majuri N.N:lle, että Karhu on meidän". Silloin ilmoitin muille huoneessa istuville, että Karhumäki oli valloitettu. Tietoa ei alussa tahdottu uskoa, mutta kapteeni Strählmann sai siihen hetken perästä vahvistuksen, joten meillä oli syytä vähän juhliakin.

Itsenäisyyspäivän jälkeen oli meidän jo aika lähteä paluumatkalle ja niin löysimme itsemme seitsemännen päivän aamupäivänä taas autosta matkalla länttä kohti. Reitti kulki tällä kertaa Säämäjärven, Jessoilan ja Tshokkilan kautta Vieljärvelle, jossa pysähdyimme tutustuaksemme sikäläiseen Sotilashallintoesikuntaan.

Vieljärvellä tapasimme everstiluutnantti Paloheimon,

joka piti meille laajahkon esitelmän Aunuksen maanviljelysuunnitelmista ja siellä noudatettavaksi ajatellusta järjestelmästä. Muutenkin hän antoi paljon asiaa selventäviä tietoja. Mielellämme olisimme kuulleet lisääkin, mutta aika riensi ja meillä oli vielä pitkä matka edessämme.

Uomaan ja Koirinojan kautta saavuimme samalle tielle, jota pitkin olimme matkamme aloittaneet ja pimeään tultua olimme taas Sortavalassa. Söimme päivällisen Itä-Karjalan Osuusliikkeen ravintolassa, mistä siirryimme pankkiin, jossa naisvirkkailijat tarjoivat meille vaatimattomat tuliaisakahvit, jonka jälkeen ryhdyin tutustuttamaan herroja konttorin työhön ja tuloksiin.

Nythän olivat kaikki asioimistot ja asiat tutut, joten voimme saada yhtenäisen kuvan siitä, mitä oli tehty ja mitä tuli tehdä. Pääjohtaja sai vielä erinäisiä tilastollisia lisätietoja valaisemaan eri puolia toiminnastamme, ja minä saatoin todeta, että koko järjestelmä oli valmis ja toimi omalla painollaan, joten minun työni siten oli tullut jonkunlaiseen päätökseen. Tuntui siltä kuin olisimme tulleet samaan tulokseen Pääjohtajan kanssa tulevaisuuteen nähden. Hän totesi lopuksi, että paljon oli tehty työtä ja lupasi, että varmasti pääsisin kotiin Joensuuhun tarpeellista lepoa saamaan jo ennen joulua.

Katsoimme vielä pankkihuoneustoa perin pohjin ja keskustelimme sen kunnostamisesta, mutta lopulliseen tulokseen ei päästy, sillä oli liian monta tuntematonta tekijää huomioon otettavana. Tulimme siihen, että oli parasta antaa ammattiarkkitehdin tehdä ehdotuksensa ja sitten vasta tulisi Johtokunta sanomaan viimeisen sanansa pankin uudestaan sisustamisesta.

Tähän minun osuuteni tämän hauskan ja muistorikkaan matkan vaiheisiin päättyikin, sillä seuraavana aamuna retkikunnan muut osanottajat kävivät vaan hyvästelemässä ennen lähtöään Viipurin ja Kotkan kautta takaisin Helsinkiin.